

Ministerie van Buitenlandse Zaken

YOUTH AT HEART

Jongeren in het hart van
Nederlands ontwikkelingsbeleid

rijksoverheid.nl/youthatheart

Inhoud

INLEIDING	3
Overzicht nieuwe programma's	6
ONDERWIJS	8
Basisonderwijs en lager middelbaar onderwijs	9
Beroepsonderwijs en -training	10
Hoger onderwijs	12
Wat gaat Nederland doen?	13
WERK	15
Publieke en private sector	16
Ondernemerschap	18
Kansrijke sectoren	18
Wat gaat Nederland doen?	19
STEM VAN JONGEREN	20
Politiek-maatschappelijke positie	20
Jongerenparticipatie	21
Internationale gemeenschap	21
Wat gaat Nederland doen?	22

INLEIDING

De overgrote meerderheid van de bevolking in de landen in de focusregio's van het beleid van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (de Sahel, de Hoorn van Afrika, het Midden-Oosten en Noord-Afrika) is jong¹. Dat biedt enorme kansen en stevige uitdagingen. Zo komen in Afrika jaarlijks twaalf miljoen jongeren op de arbeidsmarkt, terwijl er maar drie miljoen banen bijkomen. De uitdagingen op het gebied van werk en onderwijs voor jonge vluchtelingen, ontheemden en jongeren binnen kwetsbare gastgemeenschappen zijn nog groter. Jongeren² staan aan het begin van hun leven en hebben recht op de juiste vaardigheden, kennis en kansen om te bouwen aan een stabiele toekomst voor henzelf, hun gemeenschappen, hun land en daarmee ook voor Nederland.

Om aan te sluiten bij deze jonge wereld, plaatst Nederland jongeren in toenemende mate in het hart van zijn ontwikkelingsbeleid. Zoals in de Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking (BHOS) nota 'investeren in perspectief' staat, investeren we in onderwijs en jeugdwerkgelegenheid. De wereld ligt namelijk niet op koers om de afspraken zoals vastgelegd in de Duurzame Ontwikkelingsdoelen³ op het gebied van onderwijs en jeugdwerkgelegenheid te halen. Via de jongerenstrategie 'Youth at heart' gaan we verder werken aan het perspectief van jongeren. Onze aanpak onderscheidt zich door het overbruggen

¹ De helft van de bevolking in de MENA is jonger dan 25 jaar (UNICEF, 2019. [MENA Generation 2030](#)), in Sub-Sahara Afrika is dat ongeveer 60% (Verenigde Naties, 2019. [World Population Prospects](#)).

² Hier gaat het om personen tussen de 15 en 24 jaar oud. Voor een aantal specifieke interventies kan die leeftijd verschillen. Voor interventies gericht op het ondersteunen van ondernemingen voor jongeren is die leeftijdsgrens 35 jaar. Sprekend over jongeren is het belangrijk te erkennen dat jongeren een diverse groep zijn, waarin kansen en uitdagingen niet gelijk verdeeld zijn.

³ We laten ons leiden door de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (SDG's). SDG 4 (kwaliteits-onderwijs) en 8 (waardig werk en economische groei) staan daarin centraal. SDG 5 (gendergelijkheid en gendervrijheid) is een dwarsdoersnijdend doel in het gehele Nederlands beleid.

IN AFRIKA BETREDEN JAARLIJKS
12 MILJOEN JONGEREN DE
ARBEIDSMARKT, TERWIJL ER
MAAR 3 MILJOEN BANEN VOOR
HEN BIJKOMEN

van het gat tussen de vaardigheden die jongeren leren en de vraag van de arbeidsmarkt, waarbij we samenwerken met onder andere de private sector.

De barrières die jongeren ervaren op het vlak van onderwijs en werkgelegenheid staan niet op zichzelf. Leaders in de focusregio's plaatsen hun perspectief te zelden centraal. De nieuwe generatie wil gehoord worden. In meerdere landen in onze focusregio's – Soedan, Libanon, Algerije, Egypte, Ethiopië en Irak bijvoorbeeld – vinden of vonden protesten plaats. Het zijn vaak jonge mensen die de straat op gaan en verandering eisen.

In deze geïntegreerde strategie Youth at Heart behandelen we eerst onderwijs, dan jeugdwerkgelegenheid en vervolgens de 'stem van jongeren'. Elk hoofdstuk bestaat uit een analyse en een beschrijving van de actie(s) die Nederland zal nemen. Bij die actie zetten we in op drie sporen: 1) nieuwe programma's opzetten; 2) internationale initiatieven opschalen en ons erbij aansluiten; 3) de stem van jongeren versterken, via betekenisvolle jongerenparticipatie in onze beleidscyclus en binnen onze dialoog met internationale partners.

Nieuwe programma's en internationale initiatieven

Nederland investeert in jongeren, onderwijs en werk via een aantal nieuwe programma's en internationale initiatieven die in deze strategie gepresenteerd worden. We zetten daarbij in op een aanpak die zowel de aanbodkant van de arbeidsmarkt (vaardigheden van jongeren), de vraag (vanuit de arbeidsmarkt) als de aansluiting tussen beide centraal stelt. Verderop in deze inleiding volgt een overzicht.

De onderliggende analyses en voorbeelden van de concrete activiteiten, die op het vlak van onderwijs en jeugdwerkgelegenheid worden ondernomen, staan in de inhoudelijke hoofdstukken van deze strategie beschreven. Deze activiteiten zullen worden bepaald in samenwerking met relevante partners, zoals overheden, onderwijsinstellingen, bedrijven, internationale organisaties, andere donoren, maatschappelijke organisaties en jongeren. Een analyse van de lokale context vormt daarvoor altijd de basis.

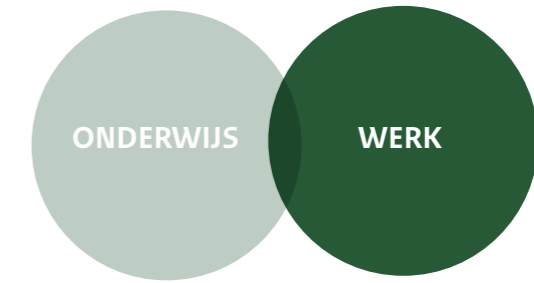
Youth at Heart vormt het startpunt van een meer gerichte aanpak op jongeren. We zoeken actief de dialoog met jongeren en partners om onze aanpak steeds te kunnen bijschaven. De strategie vormt geen uitputtend overzicht van alle activiteiten die binnen het Nederlandse ontwikkelingsbeleid op jongeren gericht zijn⁴; de focus van deze strategie ligt op de thema's onderwijs en werk en het overbruggen van de kloof tussen beide.

Versterken van de stem van jongeren

We gaan binnen bestaande programma's ons vaker specifiek richten op jongeren. Een investering in een land met een jonge bevolking levert niet vanzelfsprekend een beter perspectief voor jongeren op; programma's die geen rekening houden met de specifieke uitdagingen en voorkeuren van jongeren, komen regelmatig vooral niet-jongeren ten goede.

⁴ Een voorbeeld van een bestaand fonds met raakvlakken met deze jongerenstrategie is het Addressing Root Causes Fund, dat tot doel heeft om oorzaken van gewapend conflict, instabiliteit, en irreguliere migratie weg te nemen. Het fonds als geheel is niet exclusief gericht op jongeren, maar sommige van de activiteiten die Nederlandse en internationale NGO's uitvoeren, hebben wel een jongerenfocus. Zo is er in sommige programma's aandacht voor het slechten van barrières voor toetreding tot de arbeidsmarkt van jongeren.

DE KWALITEIT VAN DE OPLEIDINGEN IS SOMS ZO SLECHT DAT JONGEREN ER NAUWELIJKS WERK MEE KUNNEN VINDEN

We willen, waar relevant, de kansen en uitdagingen voor jongeren in toenemende mate expliciet meenemen in ons beleid en onze programma's. Ook willen we ons binnen de handelsagenda meer richten op jongeren.

We willen onze impact vergroten door jongeren, onderwijs en werk op de kaart te zetten en te houden, allianties te smeden en leiderschap te tonen. Daarbij willen we zoveel mogelijk de jongeren zelf laten spreken. Mede om deze inzet te ondersteunen heeft Nederland een Ambassadeur voor Jongeren, Onderwijs en Werk aangesteld.

Nederland wil graag vaker met jongeren om de tafel. Het betekenisvol betrekken van jongeren is niet alleen rechtvaardig, het verbetert en verduurzaamt ook ontwikkelingsinterventies. Er zal een jongerenadviescommissie worden samengesteld die bij de uitvoering van de jongerenstrategie wordt betrokken.

De jongerenstrategie is tot stand gekomen na consultaties met het maatschappelijk middenveld, kennisinstellingen en individuele experts, maar ook met bedrijven en jongeren, in Nederland en in het buitenland, fysiek en online. Wij bedanken hierbij iedereen voor de bijdragen die we mochten ontvangen.

Overzicht nieuwe programma's

- Het **CHALLENGE FUND FOR YOUTH EMPLOYMENT (CFYE)** wil 200.000 jongeren (tussen de 15 en 35 jaar, waarvan de helft vrouw) in de focusregio's helpen aan fatsoenlijk werk en inkomen. Naast het stimuleren van banengroei, streeft het fonds naar het vergroten van baankansen voor jongeren door vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar aan te laten sluiten en specifieke knelpunten voor jongeren weg te nemen. Het CFYE doet dit door zo kosteneffectief mogelijk financiering en technische assistentie te bieden aan innovatieve en schaalbare projecten. Deze projecten moeten het potentieel hebben voor commerciële levensvatbaarheid en duidelijke maatschappelijke baten opleveren. Private partijen (eventueel in samenwerking met kennisinstellingen), het maatschappelijk middenveld en lokale overheden worden uitgenodigd om innovatieve oplossingen voor te stellen. De voorstellen met de meeste impact voor jongeren worden ondersteund. Het CFYE zal zich richten op grote (nationale) bedrijven en het lokale MKB met groeipotentieel. Het CFYE is eind 2019 gelanceerd en wordt beheerd door Palladium Europe, Randstad en ontwikkelingsorganisatie VSO.
- Met het programma **NEXUS SKILLS AND JOBS** ondersteunt Nederland jonge vrouwen en mannen in focusregio's bij de overgang van onderwijs naar fatsoenlijk werk of een beter inkomen. Nederlandse ambassades financieren landenprogramma's op maat waar lokale partijen de aansluiting van (beroeps) onderwijs op de arbeidsmarkt samen verbeteren. Daarbij werken we samen met NGO's, onderwijsinstellingen en bedrijven. Hiervoor bestaat geen blauwdruk: in elk land wordt de aanpak toegesneden op de lokale uitdaging. Het programma wordt opgestart in acht landen: Libanon, Jordanië, Ethiopië, Somalië, Burundi, Burkina Faso, Niger en Senegal. Activiteiten starten in 2020 en bestaan uit: aanbieden van stages en leer-werkervaringen; loopbaanadvies en informatie voor jonge werkzoekenden; verbeteren van relevante vaardigheden van jongeren en; modernere beroepsopleiding en -training.
- **PARTNERSHIP FOR IMPROVING PROSPECTS FOR FORCIBLY DISPLACED PERSONS AND HOST COMMUNITIES (PROSPECTS)**, zet in op goede bescherming en kansen op onderwijs en werk voor vluchtelingen, ontheemden en hun gastgemeenschappen. Jongeren zijn een essentiële doelgroep van het programma. Het duurt steeds langer voordat vluchtelingen terug naar huis kunnen keren (gemiddeld 20 jaar), terwijl ongeveer de helft van de huidige vluchtelingen wereldwijd jonger is dan 18.⁵ We willen geen generatie verliezen, maar er voor zorgen dat jonge vluchtelingen, ontheemden en gastgemeenschappen perspectief krijgen; zelfredzaam worden, een eigen leven kunnen opbouwen en bijdragen aan de samenleving waarin ze zich bevinden. Het partnerschap is actief in acht landen in het Midden-Oosten en de Hoorn van Afrika (Egypte, Ethiopië, Irak, Jordanië, Libanon, Kenia, Oeganda en Soedan). De partners zijn vijf organisaties die een sleutelrol vervullen bij het realiseren van de overgang van een humanitaire naar een ontwikkelingsgerichte benadering van langdurig ontheemden: UNICEF, de Wereldbank, de VN-Vluchtelingenorganisatie (UNHCR), International Labour Organization (ILO) en International Finance Corporation (IFC). Een onderdeel van het partnerschap is het geven van psychosociale steun, en het signaleren van psychische problemen in een vroeg stadium bij jongeren en kinderen.
- Het multi-stakeholder partnerschap **GENERATION UNLIMITED** richt zich op het ondersteunen van jonge mensen bij het ontwikkelen van vaardigheden om aansluiting te vinden bij de arbeidsmarkt. Dit doet het partnerschap onder andere door verschillende stakeholders samen te brengen; zo bestaat de stuurgroep uit overheden, multinationals en bedrijven (zoals Unilever en Mastercard), NGO's, VN-instellingen, filantropen en stichtingen, jongerenorganisaties en -vertegenwoordigers.⁶ Generation Unlimited is opgezet om op landenniveau veelbelovende en opschaalbare initiatieven te

⁵ UNHCR Global Trends 2017; 2018.

⁶ De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking zit in de Global Board.

identificeren om onderwijs, werkgelegenheid en ‘empowerment’ van jongeren in de samenleving te bevorderen. Jongerenorganisaties en -bewegingen hebben een belangrijke rol in het tot stand komen van deze ‘country investment plans’. Daarnaast is sterke betrokkenheid van de private sector, lokale overheden en NGO’s van belang. Nederland investeert binnen dit partnerschap in initiatieven op het gebied van vaardigheden en kansen voor kwetsbare jongeren, met name jonge vrouwen en jongeren die niet op school zitten.

- Begin 2020 gaat de tweede fase van het **LOCAL EMPLOYMENT IN AFRICA FOR DEVELOPMENT (LEAD)-PROGRAMMA** van start voor een periode van vier jaar. Het programma zal door vier allianties van NGO’s worden uitgevoerd in Egypte, Tunesië, Algerije, Mali, Nigeria en Somalië. De activiteiten onder LEAD richten zich vooral op economische groeisectoren in de betrokken landen en ondersteunen Afrikaanse jongeren bij duurzame inkomensverwerving door hen te helpen bij het starten van een eigen onderneming; door het ecosysteem voor ondernemerschap te versterken; door de inzetbaarheid van jongeren op de arbeidsmarkt te vergroten en; door bestaande ondernemingen te helpen door te groeien zodat er nieuwe banen voor jongeren gecreëerd worden.
- Recentelijk is het **ORANGE CORNERS INNOVATIE FONDS (OCIF)** gelanceerd als aanvulling op het bestaande Orange Corners programma, dat jonge ondernemers toegang geeft tot trainingen, netwerken en faciliteiten om hun onderneming te starten of op te schalen. Het innovatiefonds draagt ertoe bij dat ondernemers in het programma een grotere toegang tot financiering krijgen. Tevens biedt het instrument geselecteerde ondernemers een begeleidingstraject. Voor elk land waarin het OCIF actief zal zijn, wordt er maatwerk voorzien, om zo aan te sluiten op de lokale context. Het OCIF wordt gelanceerd in zeven landen (Angola, Ghana, Marokko, Mozambique, Nigeria, Senegal en Soedan).

- Het **YOUTH ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION MULTI-DONOR TRUSTFUND** valt onder het ‘Jobs for Youth’ initiatief van de African Development Bank. Het doel van dit initiatief is om 25 miljoen banen te creëren en 50 miljoen Afrikaanse jongeren de vaardigheden te geven om een formele baan te vinden. Het fonds wordt sinds 2017 door Denemarken en Noorwegen gesteund en naast Nederland hebben nu ook Zweden en Italië aan het fonds bijgedragen.

Resultaten en kennis

Deze initiatieven dienen als een ‘proof of concept’ voor onze benadering. Om te kunnen leren van het gevoerde beleid, te weten welke resultaten worden geboekt en om waar nodig tussentijds te kunnen bijsturen, hebben de nieuwe programma’s hun eigen, op maat gemaakte, monitoring- en evaluatieraamwerken, en worden overkoepelende indicatoren uitgewerkt. We sluiten daarbij aan bij de ‘Theories of Change’ die we gebruiken voor ons bredere onderwijs- en jeugdwerkgelegenheidsbeleid. De resultaten van de Nederlandse inzet op jongeren, onderwijs en werk worden op de website ‘Dutch Development Results’ gepubliceerd. Voor de nieuwe programma’s, met uitzondering van het Challenge Fund en het Youth Entrepreneurship and Innovation Multi-Donor Trustfund van de African Development Bank, worden er geen streefcijfers vastgesteld. Humanitaire en fragiele contexten zijn vaak fluïde. Programma’s in die omgevingen moeten snel kunnen inspelen op veranderingen. Vooraf vastgestelde meerjarige streefcijfers kunnen die benadering in de weg staan. Het Challenge Fund heeft de uitgesproken ambitie om ten minste 200.000 jonge vrouwen en mannen te bereiken.

Nederland is aangesloten bij het [Global Initiative on Decent Jobs for Youth](#) van ILO en het [S4YE](#) initiatief van de Wereldbank. Ook neemt Nederland actief deel aan het multi-stakeholder partnerschap [Generation Unlimited](#). Middels deze internationale platforms en door onze samenwerking met het kennisplatform [INCLUDE](#) worden kennis, ervaring en geleerde lessen gedeeld.

ONDERWIJS

Onderwijs is een prioriteit in de nota 'Investeren in Perspectief'. Iedereen heeft recht op onderwijs.⁷ Onderwijs emancipeert, werkt tegen uitsluiting en vergroot de keuzevrijheid van onder andere meisjes en vrouwen. Onderwijs stoomt kinderen en jongeren met kennis en vaardigheden klaar om zo goed mogelijk mee te doen in de samenleving. Door de juiste vaardigheden te ontwikkelen, bereiden jongeren zich voor op het werk van nu en de banen van straks.

De strategie 'Youth at Heart' focust zich specifiek op jongeren en richt zich op inclusief, goed onderwijs en vaardigheden die jongeren voorbereiden op hun participatie op de arbeidsmarkt en in de samenleving. Uit de consultaties die voor deze strategie werden gevoerd, blijkt dat de aansluiting tussen onderwijs en de arbeidsmarkt in de focusregio's een aandachtspunt is. Zo zegt 87% van de Afrikaanse CEO's zich zorgen te maken over de beschikbaarheid van relevante vaardigheden op de arbeidsmarkt.⁸ Deze zorgen bestaan eveneens in de MENA-regio.⁹

Veranderingen zoals digitalisering vereisen bovendien een steeds snellere aanpassing van de beroepsbevolking – en het onderwijs. Dat vraagt om vaardigheden die het aanpassingsvermogen van werkenden vergroten en hun capaciteit versterken om na het formele onderwijs levenslang te blijven leren.¹⁰ Onder toekomstrelevante vaardigheden vallen niet alleen digitale vaardigheden, maar ook hoog-cognitieve vaardigheden, zoals probleemoplossend vermogen en kritisch denken. Ook sociaal-emotionele vaardigheden zullen belangrijker worden op de arbeidsmarkt van de toekomst en vereisen daarom aandacht in het onderwijs.¹¹

⁷ Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, Art. 26.

⁸ PWC, [22nd Annual Global CEO Survey, 2019](#)

⁹ In bijvoorbeeld Libanon ziet 38% van de ondernemers een gebrek aan gevraagde vaardigheden als grote beperking voor de groei van hun onderneming. Wereldbank, [Jobs for shared prosperity – Time for action in the Middle East and North Africa](#).

¹⁰ Deze zijn extra belangrijk als jongeren niet of slecht in de gelegenheid zijn geweest om relevante vaardigheden te leren in het formele onderwijs.

¹¹ World Bank Development Report 2019: [The Changing Nature of Work](#)

VERANDERINGEN ALS DIGITALISERING VEREISEN EEN SNELLERE AANPASSING VAN HET ONDERWIJS

Basisonderwijs en lager middelbaar onderwijs

Bij het aansluiten van het onderwijs op de arbeidsmarkt en de samenleving, speelt het hele onderwijssysteem een rol; het secundair en tertiair onderwijs bestaan immers niet in isolement, maar bouwen voort op wat er in het basisonderwijs wordt bereikt.

Nederland heeft bijzondere aandacht voor het verbeteren van de kwaliteit van basisonderwijs. Hoewel de toegang tot het basisonderwijs wereldwijd sterk is toegenomen, is de kwaliteit van dat onderwijs in veel landen nog slecht. Hierdoor kan niet iedereen die de basisschool heeft afgemaakt behoorlijk lezen, schrijven en rekenen.¹² Dat kan komen door lerarentekorten of gebrekkige lerarenopleidingen en lesmethoden, maar ook door ondervoeding en ziekte van leerlingen. De toegang tot de middelbare school is in veel landen in de focusregio's bovendien onvoldoende. In Sub-Sahara Afrika gaat bijvoorbeeld meer dan de helft van de jongeren van middelbare schoolleeftijd niet naar school.¹³

¹² Wereldbank, [World Development Report 2018](#)

¹³ UNESCO: [Institute of Statistics Global Database](#)

Over het algemeen is het lastiger voor meisjes en jonge vrouwen om onderwijs te volgen en af te maken, hoewel er grote verschillen bestaan tussen landen in de focusregio's. Sociale normen liggen hier vaak aan ten grondslag. Van jongens wordt verwacht dat ze geld verdienen voor hun gezin of gemeenschap, waardoor zij vaker in kinderarbeid belanden.¹⁴ Van meisjes wordt eerder verwacht dat ze huishoudelijke- of zorgtaken op zich nemen die ten koste gaan van onderwijs of werk. Daarnaast verzuimen meisjes meer of verlaten ze school door bijvoorbeeld zwangerschap, gedwongen huwelijken of taboes rond menstruatie. Meisjes en vrouwen hebben nauwelijks mogelijkheden om hun eerste zwangerschap uit te stellen en kunnen snel opeenvolgende zwangerschappen moeilijk vermijden. Naast de grote gezondheidsrisico's die het jong krijgen van kinderen met zich meebrengt, is schooluitval hoog. Dit beperkt kansen op een opleiding en werk enorm.¹⁵

Ook kinderen uit uitgesloten groepen, zoals kinderen met een beperking, vluchtelingenkinderen en kinderen van ontheemden, zitten minder op school. Vluchtelingenkinderen en binnenlands ontheemden worden extra hard geraakt door het gebrek aan toegang tot kwalitatief onderwijs.¹⁶ Het grootste deel van hen wordt opgevangen in de regio van het herkomstland. In de focusregio's zijn dat zelf lage- en middeninkomenslanden die ook kampen met werkloosheid en een gebrek aan voorzieningen. Vluchtelingenkinderen kunnen verschillende obstakels ervaren om hun recht op onderwijs te vervullen. Regelgeving kan deelname aan (delen van) het onderwijs van gastlanden in de weg staan. Ook worden nationale burgers en vluchtelingen verschillend behandeld bij bijvoorbeeld de bepaling van ingangseisen en de hoogte van schoolgeld. Geweld en discriminatie tegen vluchtelingen spelen ook een rol in de lagere deelname van vluchtelingen aan het onderwijs. Gezinnen ontwikkelen vaak negatieve overlevingsmechanismen. Kinderen en jongeren verdienen bijvoorbeeld geld voor het gezin en met name meisjes worden op jonge leeftijd uitgehuwelijkt.

¹⁴ ILO, [Global Estimates of Child Labour, 2017](#).

¹⁵ Nederland zet daarom als onderdeel van het bredere ontwikkelingsbeleid in op de keuzevrijheid en verbeterde seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (SRGR). Voorbeelden hiervan zijn toegang tot anticonceptie, seksuele voorlichting, maar ook toegang tot veilige abortus of een veilige bevalling. Meer over de Nederlandse inzet op SRGR is hier te vinden: www.dutchdevelopmentresults.nl/theme/srgr

¹⁶ Zie bijvoorbeeld UNESCO, [Global Education Monitoring Report 2017/2018](#).

Beroepsonderwijs en -training

Beroepsonderwijs en -trainingen (*Technical and Vocational Education and Training – TVET*) bieden cruciale kansen aan jongeren. Beroepsopleidingen en trainingen kunnen, naast het klassieke beroepsonderwijs, plaatsvinden op de middelbare school en het hoger onderwijs en omvatten *workbased learning* en het voortzetten van eerder onderwijs en training. Voor jongeren in de focusregio's die voortijdig hun school verlaten om geld te verdienen, kunnen TVET-opleidingen een goed alternatief zijn, omdat ze te combineren zijn met werk. Veel landen in de focusregio's hebben het beroepsonderwijs als prioriteit bestempeld in hun nationale ontwikkelingsplannen en veel donoren spelen hierop in. Ook regionale en internationale organisaties, zoals de Afrikaanse Unie, de OESO, UNESCO en ILO zien het beroepsonderwijs als prioriteit.¹⁷

In de focusregio's zijn de toegang, kwaliteit en gelijkwaardigheid van het beroepsonderwijs en -training overwegend slecht. De gebrekkige kwaliteit wordt mede veroorzaakt door onvoldoende financiering, waardoor lesmaterialen en apparatuur, zoals machines waarmee geoefend kan worden, niet kunnen worden aangeschaft. Opleidingen bieden weinig mogelijkheden om praktijkervaring op te doen en curricula worden zelden vernieuwd. Werkgevers verwachten bovendien dat banen in de toekomst door onder andere digitalisering toenemend zullen veranderen. Dat zorgt voor steeds snellere veranderingen in de beroepspraktijk, die een enorm aanpassingsvermogen van onderwijsinstellingen vergen.¹⁸ Leerkrachten hebben echter niet altijd een goede aansluiting met de beroepswereld en vaak ontbreekt het aan mogelijkheden om ze bij te scholen.

De toegang tot beroepsopleidingen is ongelijk. Over het algemeen nemen er minder vrouwen deel aan beroepsopleidingen dan mannen. Naast barrières zoals tijd, locatie (avondonderwijs is vaker problematisch voor vrouwen) en gebrek aan transport en kinderopvang, werken sociale normen remmend. Veel beroepsopleidingen worden als ongeschikt gezien voor vrouwen. Publieke beroepsopleidingen zijn vaak geconcentreerd in stedelijke gebieden, waardoor rurale jongeren worden uitgesloten.

¹⁷ UNESCO, *Unleashing the potential: Transforming Technical and Vocational Education and Training*

¹⁸ ILO en UNESCO, 2019. *A global overview of TVET teaching and training: current issues, trends and recommendations*

Ook voor andere achtergestelde groepen zoals vluchtelingen en ontheemden is de toegang tot beroepsopleidingen slecht. Buitenlandse kwalificaties en diploma's worden niet altijd erkend, waardoor jonge vluchtelingen niet voldoen aan toegangseisen. Door gebrekkig basisonderwijs lopen vluchtelingen vaak leerachterstanden op, wat deelname aan het beroepsonderwijs bemoeilijkt. Indien de arbeidsmarkt slecht toegankelijk is vluchtelingen, kan dat deelname aan het beroepsonderwijs ook remmen, omdat de verwachte opbrengst van de opleiding gering is. Veel jonge vluchtelingen en ontheemden kampen bovendien met trauma's en andere psychische problemen, die het dagelijks functioneren belemmeren – waaronder ook het volgen van onderwijs.

Het beroepsonderwijs heeft in de focusregio's een lage status bij jongeren en hun ouders, terwijl er vaak behoorlijke baankansen liggen voor geschoolde vakkrachten. Sociale afkomst is meestal bepalend voor de deelname aan onderwijs. Beroepsopleidingen worden bijvoorbeeld als minderwaardig gezien door jongeren uit de middenklasse en elite, terwijl arme jongeren zich minder goed middelbaar en hoger onderwijs kunnen veroorloven.¹⁹

¹⁹ Sultana, 2017. Career guidance and TVET: critical intersections in the Arab Mediterranean Countries. *International Journal of Training Research*, 15(3); Wereldbank, 2015. [Nigeria. Skills for competitiveness and employability.](#)

Hoger onderwijs

Hoger onderwijs heeft in de focuslanden een beter imago dan het beroeps- onderwijs. Deelname aan het hoger onderwijs is dan ook gegroeid over de afgelopen jaren, hoewel er grote verschillen bestaan tussen de landen in de focusregio's. In veel landen veroorzaakt deze toename van het aantal studenten druk op de kwaliteit van het onderwijs. De capaciteit van de hoger onderwijsinstellingen is onvoldoende om de grotere aantallen studenten te absorberen. Ook in het hoger onderwijs zijn de relevantie van de opleidingen voor de lokale arbeidsmarkt en gelijke toegang een aandachtspunt.²⁰

Veel studenten komen na het volgen van een opleiding aan het hoger onderwijs niet aan het werk. Een oorzaak hiervan is dat veel jongeren studies volgen met weinig arbeidsmarktperspectief. Jongeren worden vanuit huis gestuurd om traditionele studierichtingen te kiezen, zoals rechten of geneeskunde, terwijl de vraag naar afgestudeerden van die richtingen op de arbeidsmarkt meestal veel kleiner is dan het aanbod.

Bovendien gaven jongeren in de consultaties aan dat achtergrond, netwerk en in sommige gevallen de bereidheid om steekpenningen te betalen,²¹ bepalender zijn voor het vinden van een baan, dan genoten opleiding of geleerde vaardigheden. Hierdoor raken jongeren in het hoger onderwijs gedemotiveerd. Ook worden stages niet aangemoedigd en vindt er weinig oriëntatie op de arbeidsmarkt plaats. Met name in de MENA-regio, maar ook in Sub-Sahara Afrika is de werkloosheid onder hoog opgeleide jongeren hoger dan onder jongeren die geen of weinig onderwijs hebben gevolgd – al komt dit er mede uit voort dat hoogopgeleiden relatief vaak een welgestelde achtergrond hebben en zich, met steun van hun ouders of familie, werkloosheid kunnen permitteren.²²

²⁰ Wereldbank, 2017. [Higher Education for Development](#)

²¹ Nederland draagt bij aan het transparanter opereren van overheden in de focusregio's door het versterken van publieke instituties en het maatschappelijke middenveld.

²² Baah-Boateng, 2016. The youth unemployment challenge in Africa: What are the drivers? *The Economic and Labour Relations Review*, 27(4).

Wat gaat Nederland doen?

Het doel van de Nederlandse inzet op onderwijs binnen deze jongerenstrategie is het vergroten van kennis en vaardigheden die relevant zijn voor de arbeidsmarkt en het ondernemerschap en die jongeren ook in bredere zin in staat stellen zo goed mogelijk aan de samenleving deel te nemen. De strategie richt zich op jongeren vanaf 15 jaar in de focusregio's. Om deze impact te bereiken, moet een verbeterde, en gelijkwaardigere, toegang worden gerealiseerd tot kwalitatief en relevant onderwijs, waaronder training. Er wordt nadrukkelijk rekening gehouden met jonge vrouwen en jongeren uit kwetsbare groepen.²³

De lokale knelpunten en kansen zijn doorslaggevend voor de keuze van interventies. Soms ligt de nadruk bijvoorbeeld op het vergroten van de relevantie en de kwaliteit van bestaand onderwijs, soms op het toegankelijker maken van het onderwijs voor kwetsbare groepen als vluchtelingen en soms kunnen bestaande succesvolle initiatieven worden opgeschaald, zodat het totale aantal bereikte jongeren kan worden verhoogd. Daarom – en gezien het feit dat fragiele en humanitaire contexten fluïde zijn, zijn er geen uniforme streefcijfers. De verschillende Nederlandse programma's hebben ieder hun eigen op maat gemaakte monitoring en evaluatieraamwerken, maar er zullen ook een aantal gelijke, optelbare, indicatoren worden geformuleerd.

De interventies kunnen de volgende elementen bevatten:

- De samenwerking stimuleren tussen onderwijsinstellingen, het bedrijfsleven en/of vakbonden, bijvoorbeeld bij het ontwikkelen van standaarden en curricula.

Via het Nexus Skills and Jobs programma staat in Jordanië een programma op de planning op het gebied van onderwijs naar werk in de ICT-sector, waarbij veel aandacht is voor een curriculum dat aansluit op beschikbare banen. Daarin wordt nauw samengewerkt met het bedrijfsleven.

²³ Een van de kwetsbare groepen is mensen met een beperking. Zie voor het beleid op dit thema ook de [Kamerbrief Nederlandse internationale inzet voor mensen met een beperking](#).

Wat doet Nederland al?

Deze strategie richt zich specifiek op jongeren en de aansluiting van onderwijs op werk en is een onderdeel van het bredere BHOS-onderwijsbeleid. Binnen dit beleid steunt Nederland het Global Partnership for Education en de Innovative Financing Facility for Education. Steun aan onderwijs voor kinderen van vluchtelingen, ontheemden en kwetsbare gastgemeenschappen geeft Nederland via Education Cannot Wait en het in deze strategie gepresenteerde Prospects Partnerschap. Via het Orange Knowledge Programma (OKP) ondersteunt Nederland opbouw van kennis en vaardigheden in ontwikkelingslanden door te investeren in beurzen voor mid-career professionals, trainingen en samenwerkingsverbanden tussen onderwijsinstellingen, waaronder in het beroepsonderwijs. In de gehele inzet op onderwijs is het bereiken van de meest kwetsbaren een prioriteit.

- Onderwijsinstellingen en bedrijven stimuleren en faciliteren om stages en leerwerkplekken mogelijk te maken.
In Libanon wordt met het Nexus programma de ondersteuning van een meerjarig project gepland, dat de private sector betreft bij het verwezenlijken van stages en training voor uitgesloten groepen jongeren: vluchtelingen en kansarme Libanezen.
- De (praktijk)kennis en vaardigheden van vakdocenten in het beroepsonderwijs verbeteren, bijvoorbeeld door bijscholing en het actueel houden van lerarenopleidingen.
- Het versterken van ondernemersvaardigheden binnen het onderwijs en specifiek in beroepsopleidingen en trainingen.
- Psychosociale ondersteuning voor kwetsbare jongeren die door trauma of stress belemmerd worden in hun deelname aan onderwijs (of werk).
In Ethiopië worden jongeren, met name jonge vrouwen, die de overgang tussen onderwijs en de arbeidsmarkt maken, ondersteund door de Prospects partners IFC en UNHCR, bijvoorbeeld door psychosociale steun aan te bieden waar nodig.

- Overheden en onderwijsinstellingen stimuleren (buitenlandse) diploma's en competenties te erkennen om instroom in het beroepsonderwijs te verbeteren. Versnelde lesprogramma's aanbieden aan jongeren die door gebrekkig basisonderwijs leerachterstanden hebben opgelopen en daardoor vaardigheden missen om deel te nemen aan het beroepsonderwijs of trainingen, en aan de maatschappij in den brede.
- Versnelde lesprogramma's zijn een van de focusgebieden van het partnerschap Generation Unlimited, waarbij bijvoorbeeld 'youth clubs' worden ingericht voor kwetsbare jongeren om hen bepaalde life-skills bij te brengen, waaronder zelfvertrouwen en samenwerken.
- Leermogelijkheden buiten het formele onderwijs bevorderen, bijvoorbeeld via online platforms of jongerenhubs. Dit is ook een manier om jongeren gemakkelijker te bereiken op het platteland, waar weinig beroepsonderwijs is.
- Studenten en leerlingen aan informatie helpen over de arbeidsmarkt, zoals in de vorm van loopbaanadvies.

WERK

Afrika heeft veel economisch potentieel. Sinds 2004 bedroeg de economische groei er gemiddeld ongeveer 4,5%.²⁴ Bevolkingsgroei, economische diversificering, urbanisatie en een groeiende middenklasse zijn belangrijke onderliggende groeifactoren. Natuurlijk zijn er verschillen tussen Afrikaanse landen en regio's. Sommige landen in de focusregio's doen het de laatste jaren goed, zoals Ethiopië, Oeganda en Burkina Faso, terwijl andere minder groei laten zien. In de MENA-regio wordt verwacht dat de economische groei de komende jaren aantrekt tot 2,9% in 2021, met uitschieters als Egypte op 6,1%.²⁵ De vruchten van de economische groei worden echter niet overal gelijk verdeeld – en vertalen zich nog niet altijd in sterke banengroei.

Jaarlijks betreden twaalf miljoen jongeren in Afrika de arbeidsmarkt, terwijl er maar drie miljoen banen voor hen bijkomen.²⁶ De MENA-regio heeft volgens de Wereldbank de komende tien jaar minimaal 24 miljoen nieuwe banen nodig om alleen al te voorkomen dat de werkloosheid verder groeit. Kortom, de groei van de arbeidsmarkt kan de groei van de bevolking niet bijbenen. De MENA-regio kent de hoogste officiële jeugdwerkloosheid ter wereld, met 30% in het Midden-Oosten en 29% in Noord-Afrika.²⁷ Wereldwijd is de werkloosheid onder jongeren drie keer zo hoog als onder volwassenen. De officiële jeugdwerkloosheid ligt in Afrika op 11%, maar is waarschijnlijk hoger vanwege de hoge mate van informaliteit die de economieën op het continent kenmerkt.

Er is niet alleen een tekort aan banen, de banen die er zijn voldoen vaak niet aan de standaarden van fatsoenlijk werk. Er is weinig werkzekerheid, werkomstandigheden zijn gevaarlijk, inspraakmechanismes ontbreken en lonen

zijn laag. Veel jongeren behoren daarom tot de 'working poor'. In Sub-Sahara Afrika leeft ongeveer 70% van de werkende jeugd onder de armoedegrens.²⁸ Ook 'underemployment' is een veelvoorkomend verschijnsel. Jongeren werken dan wel, maar niet zoveel als ze zouden willen, of niet op het niveau waarvoor ze zijn opgeleid.

Digitalisering en de toekomst van werk

De wereld staat volgens het Wereldbank 'World Development' rapport van 2019 aan de vooravond van een volgende fase in de digitale revolutie. Digitalisering zal ingrijpende consequenties hebben voor banen en functies zoals we die nu kennen en de daarvoor benodigde vaardigheden. Het biedt kansen voor economische groei, speciaal ook in landen die geen grootschalige industrie kennen, maar het kan ook de digitale kloof tussen en binnen landen vergroten. Ook de Adviesraad Internationale Vraagstukken zal in een nog uit te brengen advies over digitalisering en werkgelegenheid in Afrika, ingaan op jeugdwerkgelegenheid in relatie tot de structurele transformatie van Afrikaanse economieën. Hoe de Nederlandse ontwikkelingsagenda inspeelt op de veranderingen die hiermee gepaard gaan, staat in de [Digitale Agenda](#) voor BHOS.

De veranderingen op de werkvloer bieden kansen en uitdagingen voor gendergelijkheid. We moeten ervoor zorgen dat vrouwen en achtergestelde groepen optimaal meekomen in de transitie naar het werk van de toekomst. Vrouwen zijn wereldwijd relatief sterk vertegenwoordigd in sectoren waar de grootste daling in werkgelegenheid plaatsvindt. Vooral door automatisering in kantoor- en administratieve banen. Tegelijkertijd maken vrouwen maar een klein deel uit van het personeelsbestand in snel groeiende digi-sectoren.

²⁴ IMF, 2019. [International Financial Statistics \(IFS\)](#)

²⁵ Wereldbank, 2019. [MENA Economic Update October 2019](#)

²⁶ African Development Bank, 2016. [Jobs for Youth in Africa: Catalyzing youth opportunity across Africa](#)

²⁷ ILO, 2017. [Global Employment Trends for Youth, 2017](#)

²⁸ ILO, 2016. [World Employment Social Outlook](#)

Gender en vluchtelingen

Vrouwen in de focusregio's krijgen minder kansen op de arbeidsmarkt. Jeugdwerkloosheid en 'underemployment' zijn in alle regio's hoger voor vrouwen dan voor mannen. Aanhoudende genderrollen, sociale normen en discriminatie maken het moeilijker voor vrouwen om fatsoenlijk werk te vinden. Een studie van de Wereldbank naar genderrollen in Jordanië – het land met de hoogste jeugdwerkloosheid onder vrouwen – toont aan dat 60% van de niet werkende vrouwen graag zou willen werken, maar dat bijvoorbeeld een gebrek aan transport, de zorg voor de kinderen en gebrekkige groeimogelijkheden grote beperkingen vormen. Als gevolg hiervan werken jonge vrouwen vaker dan mannen in de informele sector – niet alleen in Jordanië. Ze verrichten laag betaalde arbeid onder kwetsbare omstandigheden en leven vaker in armoede.

Vluchtelingen hebben bij langdurige ontheemding werk nodig om in hun levensonderhoud te kunnen voorzien. Uit angst voor verdringing openen overheden hun arbeidsmarkten vaak niet voor vluchtelingen, of beperken hun toegang tot enkele sectoren. Discriminatie, geen erkenning van elders behaalde kwalificaties en een al bestaand gebrek aan banen vormen verdere obstakels. Uiteindelijk blijft er vaak vooral slecht betaald werk over in de informele sector, bijvoorbeeld in de bouw of de landbouw, waar de arbeidsomstandigheden meestal slecht zijn.

Publieke en private sector

Veel jongeren in de focusregio's ambiëren banen in de publieke sector, waar zekerheid, status en een goed salaris worden verwacht. De vraag overtreft echter het aanbod van beschikbare banen, die bovendien, tot frustratie van veel jongeren die we tijdens de consultaties hebben gesproken, vooral toegankelijk zijn met de juiste connecties. In de MENA hebben relatief grote publieke sectoren een remmende werking op de groei van de private sector, die relatief onderontwikkeld is.²⁹ Veel grote bedrijven zijn, of waren, staatsondernemingen die in veel gevallen nog bescherming genieten ten opzichte van andere bedrijven. Dat kan belemmerend werken voor innovatie en groei. Veel overheden hebben zich gecommitteerd aan hervormingen die tot meer groei van de private sector moeten leiden. In deze jongerenstrategie is de aandacht gevestigd op de private sector.

²⁹ Wereldbank, [Middle East and North Africa: Public employment and governance in MENA](#)

DE LANDBOUW- EN VOEDSELSECTOR HEEFT POTENTIE ALS BANENMOTOR, MAAR VEEL JONGEREN VINDEN DIT MINDER AANTREKKELIJK

De (formele) private sector die de meeste nieuwe banen zou moeten opleveren is relatief klein en nauwelijks ontwikkeld in een groot deel van de landen in de focusregio's. Een voorbeeld is de Sahel, waar het merendeel van de werkzame bevolking werkt in de agrisector, die overwegend informeel is. Ook de rest van de economie in de Sahel wordt gekenmerkt door informaliteit; 90% van de werkzame bevolking die niet in de agrisector werkt, werkt in de informele sector. De beroepsbevolking die wel in de formele economie werkzaam is, doet dat voor een aanzienlijk gedeelte bij de overheid of bij non-profit organisaties.³⁰

Bedrijven in de focusregio's worden in hun groei geremd door factoren zoals:

- Slechte toegang tot infrastructuur als elektriciteit en internet;
- Ongunstige macro-economische situatie (bijvoorbeeld lage economische groei, volatiliteit in wisselkoersen of op financiële markten, inflatie);
- Politieke instabiliteit;
- Conflict en fragiliteit;
- Geïsoleerde markten;
- Ongunstige wet- en regelgeving;
- Corruptie en/of anderszins niet goed functionerende rechtstaat;
- Ontbrekende financieringsmogelijkheden;
- Ontbrekende vaardigheden van werknemers of ondernemers;
- Ontbrekende kennis bij ondernemers van specifieke producten en exportmogelijkheden.

³⁰ DFID Helpdesk Report, 2018, [Drivers, Challenges and Opportunities for Job Creation in the Sahel](#)

Agrisector

De trek van het land naar de stad gaat nog altijd door. Met name in Afrika groeien steden nu en in de komende jaren uit tot megapolen. Toch blijft de agrisector enorm belangrijk in al onze focusregio's. Er wonen veel jongeren op het platteland en in veel landen, vooral in de Sahel en de Hoorn van Afrika, is de landbouw de ruggengraat van de economie.

Landbouw en platteland hebben bij jongeren in die regio's echter vaak een negatief imago. Omdat de boerderijen van hun ouders vaak weinig land hebben en de arbeidsproductiviteit er laag is, liggen inkomens er laag. Ook de arbeidsomstandigheden zijn niet altijd goed. Jongeren missen daarbij de toegang tot financiering, land en de juiste kennis en vaardigheden. Naast technische kennis gaat dat om bedrijfsmatige vaardigheden en zogenaamde 'soft skills' zoals samenwerkings- en communicatievaardigheden.

Sommige jongeren proberen juist in de landbouw (en de diensten en industrie daaromheen) nieuwe wegen in te slaan zoals via verjongde, goed geleide en bestuurde coöperaties en bedrijven in de agrisector. Ook technologische ontwikkelingen en digitalisering kunnen een grote rol spelen in het aantrekkelijker maken van de sector.

Jongeren binnen de handelsagenda

Als handelsland en partner in ontwikkelingssamenwerking kan Nederland bijdragen aan duurzame en inclusieve groei in het buitenland; de inzet op jongeren vormt hier een onderdeel van. Nederland moedigt het bedrijfsleven aan te investeren in het buitenland en daarbij ook rekening te houden met de capaciteit en vaardigheden van jongeren in opkomende markten. Er is een sterke 'business case': bedrijven krijgen er lokale kennis en beter geschoolde en meer gemotiveerde en productievere medewerkers voor terug. Zo koppelen we het verdienvermogen van Nederland aan het investeren in het perspectief van jongeren. Tijdens handelsreizen – in de focusregio's – zal waar opportuun de koppeling tussen werkgelegenheid en de vaardigheden van lokale jongeren gemaakt worden. Ook gaan we de dialoog met het (Nederlandse) bedrijfsleven aan via bijvoorbeeld het Challenge Fund for Youth Employment en Generation Unlimited.

Ondernemerschap

Ondernemerschap is een motor voor ontwikkeling. Juist als er onvoldoende banen worden gecreëerd voor de grote groep jongeren die de arbeidsmarkt betreedt, biedt het ondernemerschap kansen. Veel jonge ondernemers in de focusregio's zijn dat echter noodgedwongen geworden, wat een fragiele basis vormt. Uitdagingen waar jonge ondernemers verder tegenaan lopen zijn onder andere:

- Er is weinig ondersteuning: toegang tot startkapitaal en financiële en technische dienstverlening is beperkt (in rurale gebieden is dit nog uitdagender);
- De kennis en vaardigheden van jongeren sluiten niet goed aan op het ondernemerschap, bijvoorbeeld omdat er weinig aandacht is geweest in hun onderwijs voor het identificeren van kansen, het verkennen van de markt en voor vaardigheden zoals creativiteit, initiatief, zelfvertrouwen, communicatie en samenwerken;
- Veel jonge ondernemers komen in de informele sector terecht, waar de productiviteit, winstmarges en bescherming laag liggen.
- Het maatschappelijk aanzien van ondernemers in de focusregio's is relatief laag.

Kansrijke sectoren

Met name de agrisector, (duurzaam) toerisme en de duurzame energiesector werden in consultaties met jongeren en experts in Nederland en in de focusregio's vaak genoemd als kansrijke sectoren. Ook sectoroverschrijdende ontwikkelingen als digitalisering bieden kansen (en uitdagingen).

De 'Global commission on climate and economy' heeft berekend dat er in 2030 65 miljoen groene banen zullen zijn gecreëerd als er ambitieus wordt ingezet op klimaatactie. Nederland zoekt synergie tussen het ontwikkelings- en het klimaatbeleid door te investeren in de ontwikkeling van de nieuwe sectoren zoals hernieuwbare energie en 'klimaatslimme' landbouw. In de transitie naar een circulaire economie liggen er juist kansen voor jongeren.

Wat gaat Nederland doen?

Het doel van de inzet op werkgelegenheid in deze strategie is het verbeteren van perspectief voor jongeren in de focusregio's door hun kansen op fatsoenlijk werk en succesvol ondernemerschap te verbeteren. Dat willen we vooral doen door vraag en aanbod op de arbeidsmarkt beter op elkaar te laten aansluiten. Deze focus is de leidraad in onze nieuwe programma's. Ook wordt binnen een aantal bestaande programma's, zoals het 'Dutch Good Growth Fund', onderzocht hoe jongeren als doelgroep beter bereikt kunnen worden.

In alle programma's ligt de nadruk op kansen op fatsoenlijk werk en inkomen, onder andere door formalisering van informele banen naar fatsoenlijke banen. Fatsoenlijk werk is werk dat productief is en een stabiel inkomen biedt, met veilige werkomstandigheden, respect voor rechten en sociale bescherming. Fatsoenlijk werk geeft jonge vrouwen en mannen vooruitzichten op persoonlijke ontwikkeling en sociale integratie.

Binnen onze programma's is er specifieke aandacht voor de vrouwen. Zo beoogt het CFYE minimaal 100.000 jonge vrouwen te bereiken. Ook vluchtelingen en kwetsbare jongeren in gastgemeenschappen zijn –met name via het Prospects-programma- een specifieke doelgroep.

Net als op het gebied van onderwijs, zullen de interventies op het thema van werkgelegenheid contextspecifiek worden vormgegeven. Mogelijkheden daarvoor liggen onder andere op de volgende vlakken:

- Bedrijven met groeipotentieel, zoals in het lokale MKB, ondersteunen om fatsoenlijk werk te creëren voor jongeren, ook in minder stabiele contexten. Dat kan door toegang tot financiering te verbeteren. Daarbij wordt vooral gekeken naar lokaal kansrijke sectoren, zoals de agrisector en de ICT.
- Constructieve regelgeving bepleiten ten aanzien van werkgelegenheid voor jongeren en kwetsbare groepen in het bijzonder, bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsmarkttoegang voor vluchtelingen.

De ILO analyseert in het kader van het Prospects-programma het beleid en de regelgeving rond arbeidsrechten en de toegang tot de arbeidsmarkt voor jongeren, vrouwen, mensen met een beperking en vluchtelingen in Soedan.

- Het bedrijfsleven stimuleren samen te werken met onderwijsinstellingen om stageplaatsen en leer-werkplekken aan te bieden en curricula en standaarden te ontwikkelen die aansluiten bij de (verwachte) werkpraktijk.
- Meer en betere informatie over de arbeidsmarkt (zoals actuele vacatures, gevraagde vaardigheden en mogelijke salarissen) beschikbaar stellen aan jongeren. Banenmarkten en online-platforms bieden hiervoor goede kansen.
- Kwetsbare jongeren, zoals vluchtelingen, gericht ondersteunen bij hun zoektocht naar banen, bijvoorbeeld door *job search clubs* mogelijk te maken en training van sollicitatievaardigheden te realiseren. ILO en UNICEF brengen binnen het Prospects-partnerschap gevluchte jongeren en jongeren uit kwetsbare gastgemeenschappen samen in 'job search clubs' in Egypte.
- Jong (sociaal) ondernemerschap ondersteunen door coaching, technische ondersteuning en financiering.³¹

Zo zal het 'Orange Corners Innovatie Fonds' geselecteerde ondernemers toegang bieden tot prototype-financiering (tot maximaal € 5.000,-) en sommige ook tot startkapitaal (bestaande uit een blend lening/subsidie van maximaal € 50.000,-). Ook biedt het instrument geselecteerde ondernemers een begeleidingstraject voor een periode tot 18 maanden aan.

- Een 'enabling environment' voor jonge ondernemers bevorderen, bijvoorbeeld door specifieke lokale knelpunten in beeld te brengen en in diplomatieke contacten aan te kaarten dan wel initiatieven te ondersteunen om ze op te heffen.
- Rolmodellen van jonge (vrouwelijke) ondernemers propageren.

³¹ Toegang tot financiering voor jonge ondernemers wordt ook verbeterd via ontwikkelingsbank FMO. Samen met FMO kijkt het Ministerie van Buitenlandse Zaken hoe bij investeringen in startende ondernemingen, bijvoorbeeld met venture capital vanuit de staatsfondsen, het meest effectief de koppeling gemaakt kan worden met training van de juiste vaardigheden voor jongeren.

STEM VAN JONGEREN

Het volgen van goed onderwijs en het vinden van werk worden in de focusregio's bemoeilijkt door politieke en maatschappelijke uitsluiting van jongeren. Dat bleek veelvuldig uit de gesprekken met experts en jongeren. Er bestaat een gat tussen de retoriek van leiders en de veranderingen die jongeren zelf waarnemen. Daar komt bij dat jongeren het idee hebben dat er met name over hen wordt gepraat, niet met hen. Nederland wil de stem van jongeren versterken.

Politiek-maatschappelijke positie

Veel jongeren voelen zich uitgesloten en niet gehoord. De politiek-maatschappelijke cultuur van het land en de machtsstructuren die de status-quo van bevoorrechte ouderen in stand houden, spelen hierbij een rol. Corruptie en de inschatting dat wie je kent belangrijker is dan wat je kan, ondermijnt het perspectief voor jongeren. De leiders in de focusregio's zijn over het algemeen tientallen jaren ouder dan de gemiddelde burger. Hun beleid sluit volgens de jongeren die geconsulteerd zijn meestal niet aan bij de realiteit en ambities van jongeren. Een recent rapport van de VN ontwikkelingsorganisatie (UNDP) roept Afrikaanse regeringen in dit kader op de 'gerontocratische' systemen te verjongen.³²

Jongeren uit de focusregio's gaven tijdens consultaties aan dat de leiders weinig zicht hebben op de uitdagingen van het publieke onderwijs en de aansluiting op de arbeidsmarkt, omdat de meeste leiders tot de elite behoren die kwalitatief goed privaat onderwijs, of onderwijs in het buitenland, hebben gevolgd. Veel landen in de focusregio's hebben wel een 'ministerie voor Jongeren', maar dat is vaak ondergebracht bij andere ministeries (zoals Sport en Cultuur) en heeft relatief weinig invloed of budget. Bovendien wisselen de politiek leiders in de focusregio's regelmatig, met name in fragiele staten, wat een lobby vanuit jongeren en jongerenorganisaties bemoeilijkt.

³² UNDP, 2019. [Scaling Fences: Voices of irregular African Migrants to Europe](#)

Jongerenparticipatie

Uit onze consultaties blijkt dat als jongerenvertegenwoordigers in de focusregio's worden geraadpleegd door de overheid, zij veelal uit de eigen (elitaire) kringen komen. Bovendien worden jongerenvertegenwoordigers zelden (voldoende) vergoed voor hun werk en verdiensten. Dit werkt uitsluiting van armere jongeren in de hand. Jongeren zijn geen homogene groep en moeten dus ook niet als zodanig benaderd worden. Regionale, etnische, sociale, religieuze of politiek-ideologische identiteiten en belangen vormen een scheidslijn in de maatschappij en politiek; jongeren zijn zelf ook vaak verdeeld langs die scheidslijnen.

Internationale gemeenschap

In veel van de landen in de focusregio's staan 'jongeren' prominent op de agenda. Ook donorlanden pakken het thema steeds vaker op. Onder andere Denemarken, Finland, Duitsland, het Verenigd Koninkrijk, de Verenigde Staten en in toenemende mate de Europese Unie zijn actief op het thema jongeren, onderwijs en jeugdwerkgelegenheid. Ook bij internationale organisaties zoals UNICEF, UNDP, ILO, IFC en de Wereldbank zien we deze trend. Zo lanceerde de Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties in 2018 een VN-jongerenstrategie, '[Youth 2030](#)'. Voor veel van de organisaties vormen 'jongeren' echter niet een organiserend principe; soms mist de afstemming tussen onderwijs- en werkgelegenheidsafdelingen. Vaak mist de actieve betrokkenheid van jongeren zelf.

Wat gaat Nederland doen?

Wat doet Nederland al?

Er is in Nederland toenemende aandacht voor het belang van jongerenparticipatie. De behoefte van jongeren om hun stem te laten horen is merkbaar op het gebied van klimaatactie. Klimaatpijbelars zijn de grootste mondiale jongerenbeweging aller tijden.³³

Buitenlandse Zaken werkt op een aantal manieren met jongeren als partner, bijvoorbeeld binnen projecten voor jong ondernemerschap ([Orange Corners](#)) en Seksuele en Reproductieve Gezondheid en Rechten ([Choice](#)). Ook steunen we in samenwerking met de Nationale Jeugdraad [jongerenvertegenwoordigers](#) en betrekken we via onze ambassades vaak jongeren bij ons werk. De jongerendenktank [the West Wing](#) adviseert het ministerie van Buitenlandse Zaken op verschillende manieren. Luisteren naar de stem van jongeren kan de effectiviteit en duurzaamheid van ontwikkelingsprocessen ten goede komen.³⁴ Onderzoek van partnerorganisaties toont aan dat ook de inzet, energie en het zelfvertrouwen van volwassenen verbetert wanneer de organisatie beter is afgestemd op de behoeften van jongeren.³⁵

Nederland gaat de specifieke kansen en uitdagingen van jongeren meer centraal plaatsen in zijn ontwikkelingsbeleid en in de dialoog met internationale partners en de private sector. In dat kader is een speciaal ambassadeur voor Jongeren, Onderwijs en Werk aangesteld. In onze analyses nemen we de maatschappelijke en politieke positie van jongeren mee. We versterken de stem van jongeren in onze dialoog met internationale partners en de private sector.

³³ United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) identificeert jongeren als een belangrijke maatschappelijke groep en roept regeringen op de politieke en burgerlijke deelname van jongeren te vergroten. Op 12 oktober lanceerde de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking het Global Partnership van de Jonge Klimaatbeweging.

³⁴ DFID-CSO Working Group, 2010. [Youth Participation in Development: A guide for Development Agencies and Policy Makers](#)

³⁵ Rutgers, 2016, [Operations Research on Meaningful Youth Participation in Pakistan](#); ASK Alliance, 2016; [Essential Packages Manual](#)

Daarnaast wil Nederland jongeren beter betrekken bij de totstandkoming en uitvoering van relevant ontwikkelingsbeleid. Ook zal binnen dat beleid de mogelijke impact voor jongeren als bijzondere doelgroep meer en beter worden ingeschat en gemeten.

Internationale dialoog

Omdat nationaal onderwijs- en werkgelegenheidsbeleid grote invloed heeft op het perspectief van jongeren, zijn overheden in de focusregio's belangrijke partners. We zullen de dialoog met hen aangaan en willen daarbij samenwerken met partners, waaronder gelijkgezinde internationale organisaties. Ook gaan we de kansen en uitdagingen van jongeren meer centraal plaatsen in onze contacten met internationale partners. Nederland wil zijn inzet op jongeren, onderwijs en werk opschalen door internationaal een voortrekkersrol op zich te nemen en gezamenlijk op te trekken met partners die onze geïntegreerde benadering onderschrijven.

- Jongeren horen zelf in dialoog te (kunnen) gaan met hun overheden. We onderzoeken daarom welke instrumenten nodig zijn om rolmodellen en jongerenorganisaties – die inzetten op onder andere participatie, verantwoording en leiderschap – te kunnen steunen.
- Het nieuwe [Beleidskader Versterking Maatschappelijk Middenveld](#) biedt hiervoor ruimte.
- In onze eigen dialoog van ambassades en bewindspersonen met overheden kunnen we barrières op het vlak van onderwijs en werk aankaarten, zoals achterhaalde curricula, gebrek aan stage-mogelijkheden en hoge kosten voor het starten van een bedrijf. Daarbij willen we graag onze krachten bundelen met partners.

We hebben een drietal landen geïdentificeerd waar we deze aanpak gaan uitwerken: Zuid-Soedan, Jordanië en Burkina Faso.

- Nederland zal zich tegelijkertijd inzetten om het thema ‘jongeren’ verder en meer concreet op de agenda te krijgen en te houden bij internationale partners zoals de ontwikkelingsbanken, de Europese Unie, de Afrikaanse Unie, VN-organisaties en onze partners binnen het maatschappelijk middenveld.

Jongerenparticipatie

Om onze interventies goed te laten aansluiten bij de realiteit van de jongeren in de focusregio’s gaan we in toenemende mate werken aan betekenisvolle jongerenparticipatie. We willen jongeren als begunstigden, partners en leiders meer betrekken bij de totstandkoming, uitvoering en monitoring van relevant beleid. Tegelijkertijd bieden we jongeren hiermee een podium en laten we in de internationale praktijk zien dat Nederland de stem van jongeren serieus neemt. We gaan dit doen op de volgende manieren:³⁶

- Binnen onze nieuwe programma’s willen we de stem van jongeren luider laten klinken. Daarbij willen we inclusief te werk gaan – jongeren zijn geen homogene groep. Een voorbeeld hiervan is het ‘Challenge Fund for Youth Employment’ waarbij jongeren zijn betrokken bij de formulering van de ‘call for proposals’ en een panel van jongerenvertegenwoordigers en experts de voorstellen beoordeelt.
- Het ministerie van Buitenlandse Zaken roept een jongerencommissie in het leven. Deze commissie – bestaande uit een tiental jongeren uit Nederland en uit de drie focusregio’s van het Nederlands beleid – adviseert over de uitvoer van de jongerenstrategie en breder beleid dat betrekking heeft op jongeren.
- Samen met jongeren in de focusregio’s en Nederland, bijvoorbeeld via diasporaorganisaties, zal worden gezien hoe betekenisvolle participatie het beste kan worden toegesneden op het dagelijkse beleidswerk van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en hoe dit kan worden gemonitord en gemeten. Zo is de inzet om een ‘jongerenparticipatie toolkit’ te ontwikkelen voor ambassades en directies van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Lessen uit bestaande samenwerkingsverbanden met jongerenorganisaties en netwerken zullen daarin worden meegenomen.

³⁶ Binnen onze benadering gaan we op zoek naar kampioenen onder ‘niet-jongeren’ en betrekken we de bredere gemeenschap.

- Het ministerie van Buitenlandse Zaken zal jongeren op betekenisvolle wijze laten deelnemen aan relevante uitgaande (handels)reizen en conferenties.

Maatschappelijke ruimte

Behalve via de directe politieke weg, kunnen jongeren ook van zich laten horen in en via het maatschappelijk middenveld. Denk bijvoorbeeld aan (jongerenafdelingen van) vakbonden, politieke partijen, religieuze organisaties en specifieke verenigingen en bewegingen die opkomen voor de belangen en rechten van jongeren. We zien in veel landen in de focusregio’s jongeren gezamenlijk optrekken in hun vraag naar verandering en om gehoord te worden. Daar is vaak weinig ruimte voor: de vrijheid van vereniging, vergadering en meningsuiting staat in veel landen onder druk.

Door technologische ontwikkelingen en digitalisering zijn jongeren meer in contact met elkaar en de wereld dan ooit tevoren. Hoewel een grote groep jongeren nog niet connected is, blijft de toegang tot internet ook voor arme en plattelandjongeren in de focusregio’s groeien. Dankzij internettoegang, en in sommige gevallen bloeiende ‘oude’ media als radio, zijn jongeren steeds beter aangesloten bij wat er speelt.

Nederland zet zich al middels de Samenspraak en Tegenspraak-partnerschappen in voor het versterken van het maatschappelijk middenveld. Ook het VOICE-programma, dat meer specifiek gericht is op kwetsbare groepen, zoals jongeren, zet zich hiervoor in. Nederland investeert via het ‘Digital Defenders Partnership’ in de online veiligheid van individuen, bewegingen en organisaties, waaronder jongeren.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Buitenlandse Zaken

Postbus 20061 | 2500 EB Den Haag
www.rijksoverheid.nl/ministeries/bz

Februari 2020